

Ion PARHON

Arad

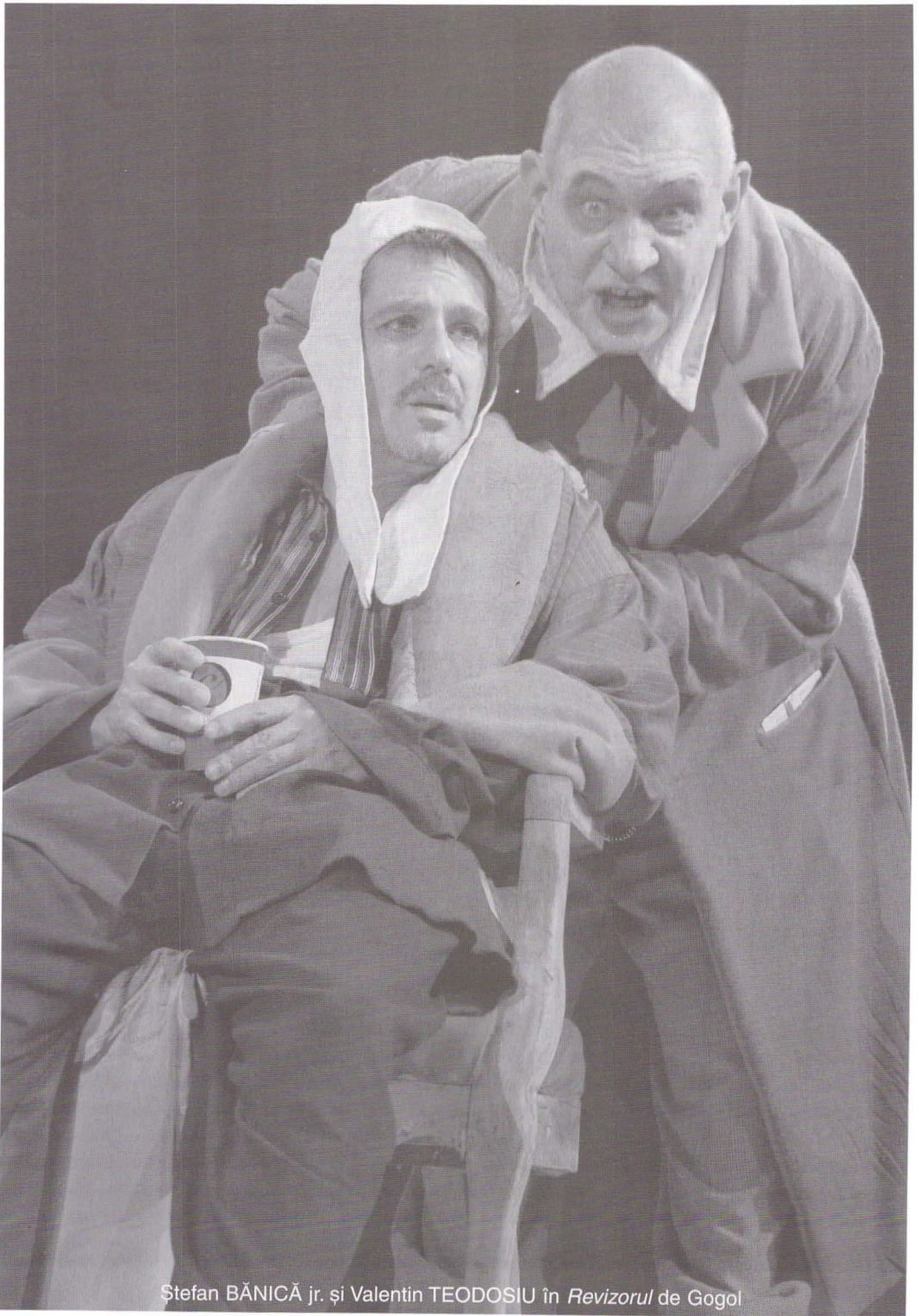
Un festival văzut de participanți

Duet sau duel cu clasicii?

La ultima ediție a **Festivalului Național de Teatru Clasic de la Arad, 12–19 octombrie a.c.** varietatea expresiilor scenice circumscrise efortului de restituire a clasicilor dintr-o perspectivă contemporană a condus la numeroase dialoguri între participanți, pe o temă a cărei actualitate a fost confirmată nu de mult și în Colocviul regizorilor, de la Reșița. Faptul că, pe lângă spectacolele de teatru inspirate de capodopere ale dramaturgiei clasice, de această dată, festivalul a găzduit o reprezentare pe text contemporan ori un spectacol de balet al Teatrului Național din Pécs, a lărgit aria discuțiilor, motiv pentru care ne-am gândit să oferim cititorilor câteva puncte de vedere exprimate în acest cadru.

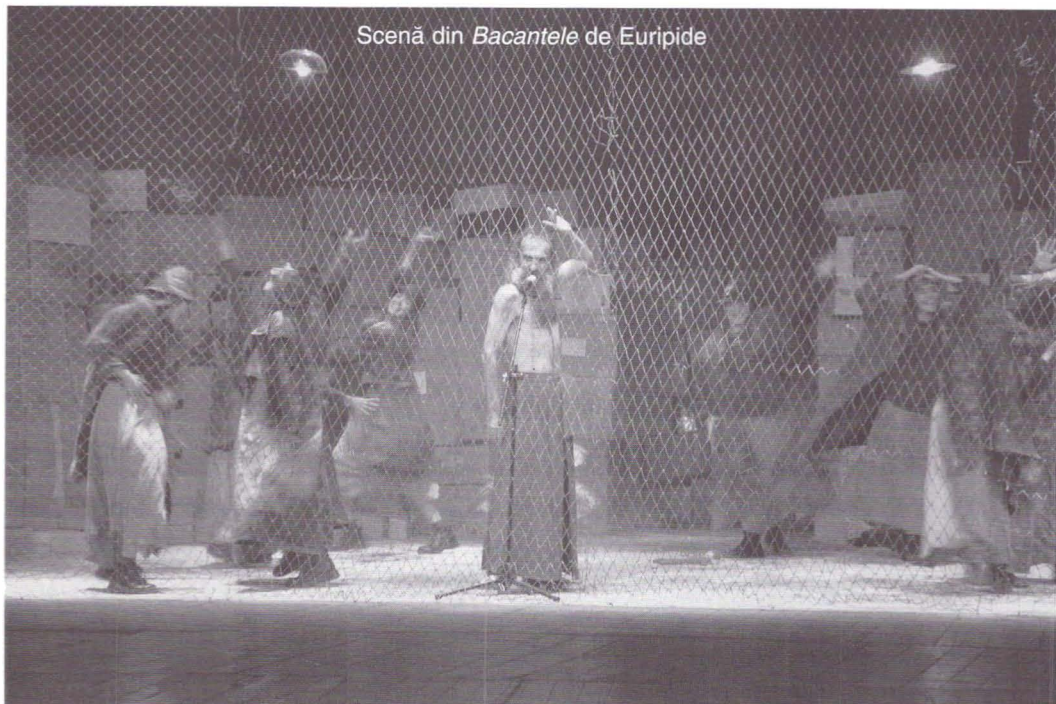
Fidelitate prin... ruptură

„Am montat foarte multe texte clasice, iar existența lor pe afișul Teatrului Național din Craiova explică atât prezența noastră la mai multe ediții ale festivalului arădean dedicat efectiv clasicilor, cât și participarea cu texte clasice în importante confruntări naționale și internaționale“, consideră **Mircea Cornișteanu**, directorul Naționalului din Bănie. „Interesul pentru această dramaturgie nu înseamnă un moft, ci un examen pe cât de dificil pe atât de edificator, iar aici, la Arad, de la o ediție la alta, au existat spectacole cu adevărat remarcabile ce au probat nevoia regândirii dialogului cu clasicii. Ultimele trei participări craiovene, cu *Revizorul*, *Noaptea de la spartul târgului* și *Medeea* cred că reușesc să ilustreze spiritul contemporan al montărilor pe texte clasice.“ De ce este nevoie de întâlnirea cu aceste texte? „Consider că dialogul cu clasicii este indispensabil formării profesionale nu numai în cazul regizorilor, care astfel sunt îndemnați să scoată textul din zona vetustă a unui interes muzeistic, spre a-i conferi prospețime și vitalitate, dar și pentru tinerii actori. Deficiențele de rostire, atât de frecvente și stânjenitoare, pe care le întâlnim pe scenele noastre, dar și la festivaluri ori la Gala tânărului actor, își află în bună parte explicația în lipsa exercițiului profesional pe texte fundamentale ale dramaturgiei clasice. Desigur, într-un fel arătau și sunau spectacolele pe aceste texte cu decenii în urmă și altfel te aștepti să arate și să sune astăzi. Numai că și acum, ca și atunci, este nevoie de inteligibilitate, de acuratețea și sensibilitatea vorbirii, de adevăr artistic și de puterea de a trece rampa. Nu toate montările urmăresc în aceeași măsură o ruptură cu litera textului clasic. Important este însă ca această restituire în spiritul timpului nostru să dovedească profesionalism, respect cultural și să convingă“, ne declară doamna **Dorina Lazăr**, director al Teatrului „Odeon“. Regizorul **Victor Ioan Frunză** raportează „tema“ pusă în discuție la spectacolul său cu *Visul unei nopți de vară*, de William Shakespeare, prezent și el pe scena festivalului arădean. „Cred că ideea de fidelitate, des invocată, nu este incompatibilă cu ruptura, cu un veritabil duel al regizorului cu textul clasic. Dificultatea constă în a descoperi ori a pune în valoare liantul dintre spiritul textului și spiritul timpului nostru. Eu mi-am gândit spectacolul pe mai multe

Stefan BĂNICĂ jr. și Valentin TEODOSIU în *Revizorul* de Gogol

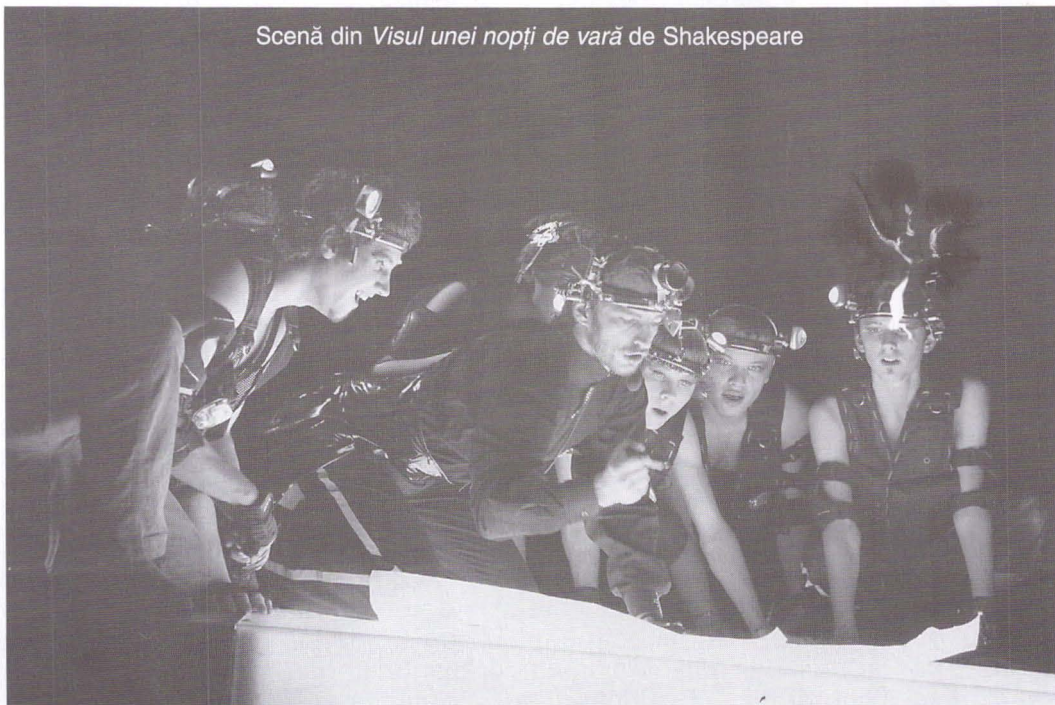
Scenă din *Bacantele* de Euripide

paliere : acela al timpului, cu toate consecințele sale în viața personajelor, apoi al visului și totodată al libertății de spirit, întrupate de o sexualitate privită nu ca scop în sine, ci ca dezinhibare și ca eliberare din păienjenisul convențiilor sau al prejudecăților, și, în fine, acel al teatrului exprimat nu numai prin reprezentarea meșterilor, ci prin întregul spectacol shakespearian. Sunt idei prezente în text, nu inventate de mine, pe care le-am considerat capabile să intre în rezonanță cu gândirea și simțirea spectatorului de astăzi.“

Spiritul clasic într-un text contemporan

„Sunt de partea acelor care consideră că abordarea clasicii trebuie să însemne mai degrabă un duel, decât un duet comod cu aceste texte“, ne-a spus domnul **Achille Roselletti**, regizor italian, director la Teatro dei Riuniti, din Umbertide. „Faptul l-am remarcat și aici, la spectacolul cu *Bacantele*, de la Târgoviște, o ruptură violentă cu textul clasic, pe alocuri amintindu-mi însă și de unele megashow-uri de tip newyorkez, la spectacolul cu *Revizorul*, al Teatrului de Comedie, cu savuroase momente comice, dar și cu tragismul sau grotescul unui personaj ce ar putea fi dictatorul unei țărișoare din vremea noastră, nu-i așa ? Și *Stella* lui Goethe câștigă în prospețime prin acele diorame, prin gândire regizorală inventivă împlinită și la nivelul decorului și mai ales al luminilor. La fel se poate spune despre *Cymbeline*, unde însă spiritul contemporan se confruntă cu costume dintr-o zonă predilect clasică, iar unele lungimi riscă să diminueze interesul pentru spectacol. Revelația dialogului cu clasicii am trăit-o, însă, în chip paradoxal, tocmai la excelentul spectacol al arădenilor cu *Iubirea Fedrei*, după dificilul text contemporan scris de Sarah Kane, care mi-a dezvăluit cu o impresionantă forță dramatică sensul

Scenă din *Visul unei nopți de vară* de Shakespeare

catarsisului și al purificării din vechea dramaturgie elenă, semn că regizorul a reușit să recupereze tocmai adevărul esențial din opera clasică.“

Înnoirile trebuie să continue

„De această dată, la Arad, pe lângă spectacolele de teatru pe texte clasice, am văzut un spectacol de balet după *Cocoșatul de la Notre-Dame*, al artiștilor din Pécs, un spectacol de poezie și muzică, susținut de Ion Caramitru și Johnny Răducanu, dar și reprezentația cu *Iubirea Fedrei*, care nu este un text clasic. Pot spune că acestea au însemnat un câștig pentru Festival, dacă mă gândesc la preocuparea organizatorilor de a pune în prim-plan dialogul clasic-modern. Căci această restituire a clasicilor într-o înfățișare cât mai apropiată de timpul nostru, poate fi descifrată foarte bine și în acel spectacol de poezie și muzică la care m-am referit, și într-un spectacol de balet, și într-un discurs scenic pe un text contemporan, inspirat însă de o capodoperă a dramaturgiei clasice. Cred că în felul acesta Festivalul câștigă în varietate și dinamism, în capacitatea de a se impune ca eveniment artistic și cultural“ este de părere criticul **Mircea Morariu**.

„La fiecare ediție de festival, am putut urmări unele spectacole cu valoare de autentică sărbătoare pentru arta spectacolului, ne spune doamna prof. univ. dr. **Lizica Mihuț**, rectorul Universității „Aurel Vlaicu“ din Arad. Așa s-a întâmplat și acum, chiar dacă nu toate reprezentațiile au întrunit pe deplin așteptările mele. Observ că regizorii sunt obsedați de contemporaneizare. Uneori faptul conduce la succes, alteori, nu. Pe de altă parte, acest festival, benefic pentru viața noastră teatrală, dar în primul rând pentru public, ar putea să găzduiască și alte evenimente circumscrise programului său. Faptul s-a

petrecut acum printr-un remarcabil spectacol de poezie și muzică, dar și prin lansarea volumului de cronici teatrale ale regretatului critic Victor Parhon, pe care l-am cunoscut personal tot în festivalul arădean. Mă aștept ca organizatorii să ne ofere și alte surprize plăcute, așa cum au fost cândva «Serile revistei *Teatrul*».

Cât de mult poate suporta un text clasic această aducere în actualitate ? „Nu cred că există rețete. În cele douăsprezece ediții, care au trecut de când am înființat acest festival, am văzut spectacole de o uluitoare modernitate semnate de regizori ca Vlad Mugur, Silviu Purcărete, Mihai Măniuțiu, Alexandru Tocilescu, Tompa Gabor, Yuriy Kordonskiy, sau un minunat spectacol de teatru-dans, realizat de Dan Puric, ce recupera elemente mai vechi de coregrafie și pantomimă, dar și alte spectacole bune, în care intervenția regizorului asupra izvorului clasic era mult mai mică, mai greu sesizabilă. Poate mai este nevoie și de aceste spectacole, cu condiția ca ele să nu fie rodul comodității intelectuale și al suficienței, să nu te adoarmă, să nu anuleze disponibilitățile interpretative ale spectatorului”, consideră **Ovidiu Cornea**, secretar literar, directorul executiv al Festivalului. Ce va urma la Arad ? Ne spune **Laurian Oniga**, directorul Teatrului „Ioan Slavici” și al festivalului arădean : „Faptul că la această ediție am lărgit gama manifestărilor, păstrând intențiile programatice cu privire la relația dintre spiritul operelor clasice și publicul de astăzi, la care am adăugat și două *workshop*-uri, ne-a convins că suntem pe drumul cel bun. Mai mult, prezența unor premiere și invitarea spectacolului coregrafic din străinătate au sporit interesul publicului și pe acela al unor critici de teatru. Dorim să continuăm cu aceste înnoiri în conținutul și desfășurarea Festivalului, cu nădejdea de a-i asigura prestigiul și premisele de a se transforma într-o respectabilă tradiție a vieții culturale arădene.”

